

15-Yanvar, 2026-yil

MILLIY IQTISODIYOT RIVOJIDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O‘RNI

Abdullayeva Durдона Abdulla qizi

Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi

Ilmiy rahbar

Rasulov Saodaddin Shavkatovich

Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti dotsenti

Annotatsiya: *Sun'iy intellekt (SI) mavzusi bugungi kunda jadal rivojlanayotgan sun'iy intellekt texnologiyalarining turli sohalaridagi o'rni va ahamiyatini yoritishga bag'ishlangan. Hozirgi davrda sun'iy intellekt tizimlari ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot, sanoat, transport va axborot texnologiyalari kabi ko'plab yo'nalishlarda keng qo'llanilib, inson faoliyatini yengillashtirish hamda jarayonlarni avtomatlashtirishga xizmat qilmoqda. Ushbu maqolada sun'iy intellektning zamonaviy imkoniyatlari, uning rivojlanish istiqbollari, jamiyat hayotiga ta'siri hamda kelajakdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalarining afzalliklari, ulardan samarali foydalanish masalalari va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar haqida fikr yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *Sun'iy intellekt, axborot texnologiyalari, avtomatlashtirish, raqamli texnologiyalar, innovatsiya, mashinaviy o'qitish, neyron tarmoqlar, zamonaviy texnologiyalar, raqamli transformatsiya, ta'lim texnologiyalari, kelajak texnologiyalari, texnologik taraqqiyot.*

KIRISH

Bugungi kunda yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish milliy iqtisodiyot taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, yoshlarning biznes va tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etilishi iqtisodiy o'sishni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda jamiyat farovonligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, bozor iqtisodiyoti sharoitida yoshlarning innovatsion g'oyalari, tashabbuskorligi va zamonaviy texnologiyalarni tez o'zlashtirishi iqtisodiyotning turli sohalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Hozirgi davrda O'zbekistonda yoshlarni qo'llab-quvvatlash, ularning biznes faoliyatini rivojlantirish hamda tadbirkorlikka oid bilim va ko'nikmalarini oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 14-fevraldagi "Oliy ta'lim tashkilotlari bitiruvchilarining ishga joylashishiga ko'maklashish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-61-son qarori asosida oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining bandligini ta'minlash, ularni tadbirkorlik faoliyatiga jalb etish hamda zamonaviy kasb-hunar va biznes ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan mexanizmlar joriy etilmoqda. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 25-yanvardagi "Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturini qo'llabquvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-18-son qarori doirasida oilaviy biznesni

15-Yanvar, 2026-yil

rivojlantirish, imtiyozli kreditlar ajratish va yoshlarning tadbirkorlik tashabbuslarini moliyaviy qo‘llab-quvvatlashga alohida e‘tibor berilmoqda.

Davlat tomonidan yosh tadbirkorlarni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash, startap loyihalarni rag‘batlantirish va bandlikni ta‘minlashga qaratilgan qator dasturlar amalga oshirilmoqda. Bu esa yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish bilan birga, mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishiga ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda.

Yoshlar tadbirkorligi nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki ijtimoiy muammolarni hal qilish, aholi bandligini ta‘minlash va yangi innovatsion loyihalarni amalga oshirishda ham muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli, yoshlar tadbirkorligining milliy iqtisodiyot rivojida o‘rnini o‘rganish, mavjud imkoniyatlar va muammolarni tahlil qilish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Yoshlar tadbirkorligining nazariy asoslari

Yoshlar tadbirkorligi zamonaviy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi bo‘lib, yoshlarning mustaqil biznes faoliyati orqali iqtisodiy va ijtimoiy jarayonlarda faol ishtirok etishini anglatadi. Tadbirkorlik iqtisodiy faoliyatning alohida turi sifatida foyda olish maqsadida yangi g‘oya, innovatsiya va resurslardan samarali foydalanishga asoslanadi. Yoshlar tadbirkorligi esa yoshlarning tashabbuskorligi, kreativ fikrlashi va zamonaviy texnologiyalarni tez o‘zlashtirish qobiliyati bilan ajralib turadi.

Iqtisodiy nazariyalarda tadbirkorlik bozor iqtisodiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida talqin qilinadi. Ayniqsa, innovatsion iqtisodiyot sharoitida yosh tadbirkorlarning faoliyati yangi ish o‘rinlarini yaratish, raqobat muhitini rivojlantirish va iqtisodiy o‘sishni ta‘minlashda muhim omil hisoblanadi. Yoshlar tomonidan tashkil etilgan kichik biznes va startap loyihalar iqtisodiyotning turli sohalarida yangi mahsulot va xizmatlarni joriy etishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, O‘zbekistonda yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida qo‘llab-quvvatlanmoqda. Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 14-fevraldagi “Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish va bandligini ta‘minlashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-62-son qarori yoshlarning biznes faoliyatini keng qo‘llab-quvvatlash, ularning bandligini ta‘minlash, imtiyozli kreditlar ajratish hamda innovatsion startap loyihalarni rag‘batlantirishga qaratilgan muhim huquqiy asos hisoblanadi. Mazkur qaror yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish, ularni zamonaviy kasb va tadbirkorlik ko‘nikmalariga o‘rgatish hamda milliy iqtisodiyot rivojiga munosib hissa qo‘shishiga xizmat qilmoqda.

Yoshlar tadbirkorligining nazariy asoslari iqtisodiy erkinlik, mulkchilik munosabatlari, raqobat muhiti hamda davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash mexanizmlariga tayanadi. Ushbu jarayonda yoshlarning biznes yuritish bo‘yicha bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlari va innovatsion faoliyatni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, yoshlar tadbirkorligi jamiyatda bandlikni ta‘minlash, kambag‘allikni kamaytirish va aholi turmush darajasini oshirishga ham xizmat qiladi. Shu sababli, ko‘plab davlatlarda yoshlarni tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etish, ularni moliyaviy va huquqiy

15-Yanvar, 2026-yil

jihtadan qo‘llab-quvvatlash iqtisodiy siyosatning ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Milliy iqtisodiyot rivojida yoshlar biznesining ahamiyati

Yoshlar biznesi milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta‘minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Yoshlarning tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etilishi yangi ish o‘rinlarini yaratish, aholi bandligini oshirish va iqtisodiy faollikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, yoshlarning zamonaviy bilim va texnologiyalarni tez o‘zlashtirishi iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda yosh tadbirkorlar tomonidan tashkil etilayotgan kichik biznes va startap loyihalar iqtisodiyotning turli tarmoqlarida yangi mahsulot va xizmatlar yaratilishiga imkon bermoqda. Bu esa ichki bozorda raqobat muhitini kuchaytirish, mahsulot sifatini oshirish hamda iqtisodiy samaradorlikni ta‘minlashga yordam beradi. Shu bilan birga, yoshlar biznesi eksport salohiyatini oshirish va investitsiyalarni jalb qilishda ham muhim rol o‘ynaydi.

Yoshlar tadbirkorligining rivojlanishi ijtimoiy muammolarni hal qilishda ham katta ahamiyatga ega. Xususan, yoshlar bandligini ta‘minlash orqali ishsizlik darajasi kamayadi, aholining daromad manbalari kengayadi va turmush darajasi yaxshilanadi. Bundan tashqari, yoshlarning biznes faoliyatiga jalb etilishi ularning iqtisodiy mustaqilligini ta‘minlab, jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshiradi.

O‘zbekistonda yoshlar biznesini qo‘llab-quvvatlash maqsadida imtiyozli kreditlar, subsidiyalar, biznes inkubatorlar va startap dasturlari joriy etilmoqda. Bunday imkoniyatlar yoshlarning innovatsion g‘oyalarini amaliyotga tatbiq etishiga hamda milliy iqtisodiyot rivojiga munosib hissa qo‘shishiga xizmat qilmoqda. Shu sababli, yoshlar biznesini rivojlantirish mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining muhim strategik yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Milliy iqtisodiyot rivojida yoshlar biznesining ahamiyati

Yoshlar biznesi milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta‘minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Yoshlarning tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etilishi yangi ish o‘rinlarini yaratish, aholi bandligini oshirish va iqtisodiy faollikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, yoshlarning zamonaviy bilim va texnologiyalarni tez o‘zlashtirishi iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda yosh tadbirkorlar tomonidan tashkil etilayotgan kichik biznes va startap loyihalar iqtisodiyotning turli tarmoqlarida yangi mahsulot va xizmatlar yaratilishiga imkon bermoqda. Bu esa ichki bozorda raqobat muhitini kuchaytirish, mahsulot sifatini oshirish hamda iqtisodiy samaradorlikni ta‘minlashga yordam beradi. Shu bilan birga, yoshlar biznesi eksport salohiyatini oshirish va investitsiyalarni jalb qilishda ham muhim rol o‘ynaydi.

Yoshlar tadbirkorligining rivojlanishi ijtimoiy muammolarni hal qilishda ham katta ahamiyatga ega. Xususan, yoshlar bandligini ta‘minlash orqali ishsizlik darajasi kamayadi, aholining daromad manbalari kengayadi va turmush darajasi yaxshilanadi. Bundan tashqari,

15-Yanvar, 2026-yil

yoshlarning biznes faoliyatiga jalb etilishi ularning iqtisodiy mustaqilligini ta’minlab, jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshiradi.

O‘zbekistonda yoshlar biznesini qo‘llab-quvvatlash maqsadida imtiyozli kreditlar, subsidiyalar, biznes inkubatorlar va startap dasturlari joriy etilmoqda. Bunday imkoniyatlar yoshlarning innovatsion g‘oyalarini amaliyotga tatbiq etishiga hamda milliy iqtisodiyot rivojiga munosib hissa qo‘shishiga xizmat qilmoqda. Shu sababli, yoshlar biznesini rivojlantirish mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining muhim strategik yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

O‘zbekistonda yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari

Bugungi kunda O‘zbekistonda yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish va qo‘llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Yoshlarning biznes faoliyatini rag‘batlantirish, ularni ish bilan ta’minlash hamda innovatsion g‘oyalarini amaliyotga tatbiq etish maqsadida qator dastur va mexanizmlar joriy etilgan.

Mamlakatda yosh tadbirkorlarni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash maqsadida imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va grantlar ajratilmoqda. Tijorat banklari orqali yoshlar biznes loyihalarini moliyalashtirish uchun qulay kredit tizimlari yo‘lga qo‘yilgan bo‘lib, bu ularning o‘z biznesini boshlashi va rivojlantirishiga yordam bermoqda. Shuningdek, startap loyihalarni qo‘llab-quvvatlash dasturlari yoshlarning innovatsion tashabbuslarini rag‘batlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishda biznes inkubatorlar, texnoparklar va o‘quv markazlari faoliyati ham muhim o‘rin tutadi. Ushbu markazlarda yoshlar biznes yuritish, marketing, moliyaviy boshqaruv va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish bo‘yicha zarur bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lmoqda. Bu esa ularning raqobatbardosh biznes faoliyatini tashkil etishiga imkon yaratadi.

Bundan tashqari, mamlakatda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish doirasida yoshlarning elektron tijorat, IT xizmatlari va innovatsion texnologiyalar sohasidagi faoliyatini qo‘llab-quvvatlashga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Internet va raqamli platformalardan foydalanish yosh tadbirkorlarga o‘z mahsulot va xizmatlarini keng bozorlarga olib chiqish imkonini bermoqda.

Shuningdek, davlat tomonidan yoshlarning huquqiy manfaatlarini himoya qilish, tadbirkorlik faoliyatini yuritish uchun qulay biznes muhitini yaratish hamda byurokratik to‘siqlarni kamaytirishga qaratilgan islohotlar amalga oshirilmoqda. Natijada, yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi, yangi ish o‘rinlari yaratilishi va aholi farovonligini oshirishga xizmat qilmoqda.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish milliy iqtisodiyot taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Yoshlarning biznes faoliyatiga keng jalb etilishi yangi ish o‘rinlarini yaratish, aholi bandligini ta’minlash, innovatsion g‘oyalarni amalga oshirish hamda iqtisodiy o‘sishni jadallashtirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, zamonaviy bilim va texnologiyalarni tez o‘zlashtiradigan yoshlarning tadbirkorlik faoliyati mamlakatning raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

15-Yanvar, 2026-yil

O‘zbekistonda yosh tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlash maqsadida imtiyozli kreditlar, subsidiyalar, startap dasturlari va biznes inkubatorlar faoliyati yo‘lga qo‘yilgan bo‘lib, bu yoshlarning biznes tashabbuslarini rivojlantirishga keng imkoniyat yaratmoqda. Shu bilan birga, yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish jarayonida moliyaviy resurslarning yetishmasligi, tajriba va bilimlarning kamligi kabi ayrim muammolar ham mavjud.

Kelajakda yoshlar tadbirkorligini yanada rivojlantirish uchun ularning iqtisodiy va huquqiy bilimlarini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish hamda innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega. Demak, yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish orqali mamlakat iqtisodiyotining barqaror o‘shishini ta‘minlash, yangi imkoniyatlar yaratish va jamiyat farovonligini oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 14-fevraldagi “Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish va bandligini ta‘minlashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-62-son qarori.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 14-fevraldagi “Oliy ta‘lim tashkilotlari bitiruvchilarining ishga joylashishiga ko‘maklashish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-61 sonli qarori.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 25-yanvardagi “Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturini qo‘llabquvvatlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-18-son qarori.

4. G‘ulomov S.S. Tadbirkorlik va kichik biznes. - T.: 2008. – 365 b;

5. Abdullayev Yo. Kichik biznes va tadbirkorlik asoslari. - T.: Mehnat,2010. - 349 b.;

6. Boltaboyev M.R. va boshqalar. Kichik biznes va tadbirkorlik: O‘quv qo‘llanma. T.:Iqtisodiyot, 2010.-275 b.;

7. B.U.Tadjiyev. Qishloq joylarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni barqaror rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish. PhD diss. Avtoref.-T.: 2021-68 b.

8. .Dehqonov.U., Innovatsion tadbirkorlik va raqamli iqtisodiyot, “Ilm, fanvataraqqiyot” jurnali, 2023, No1, 55–60-betlar.